

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**

Avdelning 1 Enhet 12

DOM
2015-02-23
Meddelad i
Göteborg

Sida 1 (15)

Mål nr
13728-14

KONKURRENSVERKET	
2015-02-23	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

SÖKANDE

Ortotech Sweden AB, 556652-9763
Rubanksgatan 4
741 71 Knivsta

MOTPART

Västra Götalands läns landsting
Regionens Hus
462 80 Vänersborg

Ombud: Regionjuristen AnnaKarin Jonsson
Regionkansliet
Regionens Hus
462 80 Vänersborg

SAKEN

Överprövning enligt lagen om offentlig upphandling, förkortad LOU

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår Ortotech Sweden AB:s ansökan.

Dok.Id 319279

Postadress Box 53197 400 15 Göteborg	Besöksadress Sten Sturegatan 14	Telefon 031 - 732 70 00 E-post: forvaltningsrattenigoteborg@dom.se	Telefax 031 - 711 78 59	Expeditionstid måndag – fredag 08:00-16:00
---	---	---	-----------------------------------	---

BAKGRUND

Västra Götalands läns landsting/Västra Götalandsregionen (fortsättningsvis Regionen) genomför en upphandling av ortopediska traumaimplantat, dnr SN 316-2014. Upphandlingen genomförs med öppet förfarande och syftar till att ramavtal för varje produktgrupp (21 stycken) ska tecknas med minst tre leverantörer. Sista dagen för att lämna anbud var den 23 december 2014. Enligt vad Regionen uppgett i målet lämnade Ortotech Sweden AB (fortsättningsvis Bolaget) ett anbud i upphandlingen den 30 december 2014. Något tilldelningsbeslut har ännu inte meddelats.

Bolaget ansökte den 30 december 2014 om överprövning av upphandlingen.

YRKANDEN, M.M.

Vad bolaget yrkar och anför

Bolaget yrkar att förvaltningsrätten ska besluta att upphandlingen ska göras om och anför i huvudsak följande.

Upphandlingens modell för utvärdering och avrop innehåller ett flertal felaktigheter och strider därför mot LOU. Av den anledningen ställde Bolaget ett antal frågor via "frågor och svar"-funktionen. Flera av frågorna publicerades inte i funktionen utan besvarades direkt till Bolaget utan möjlighet för övriga potentiella anbudsgivare att ta del av. Att inte tillhandahålla väsentlig information till samtliga intressenter/leverantörer strider mot de grundläggande principerna om likabehandling i 1 kap. 9 § LOU.

I anbudsinvjudan till upphandlingen anges hur många anbud Regionen kommer att anta samt hur avrop från ramavtalet kommer att göras:

Avtal kommer att tecknas med minst 3 leverantörer per produktgrupp och avrop kommer att ske beroende på den medicinska professionens bedömning vid mötet med patient.

Produktgrupperna framgår av dokument kravspecifikation, flik översikt typ-operationer (punkt 5.2 i anbudsinvjudan).

Att inte i förfrågningsunderlaget eller vid förfrågan ange hur många leverantörer som kommer att antas är inte transparent. Det är väsentligt för anbudsgivarna att veta hur många leverantörer som kommer att antas eftersom leverantörerna förväntas utbilda personalen i hanteringen av de ortopediska implantaten, vilket är kostsamt för leverantörerna. Att vara antagen som t.ex. leverantör nr sju, stå för kostnaden för utbildningen och sedan inte få leverera några produkter är inte ekonomiskt hållbart. Anbudsgivarna riskerar därmed att lida ekonomisk skada i och med denna upphandling. Kravet i avtalet på att leverantören ska tillhandahålla instrument och implantat på konsignation till samtliga sjukhus innebär på motsvarande sätt stora ekonomiska risker eftersom det troliga scenariot är att en till två leverantörer kommer att få leverera.

Följande scenario kan också inträffa. Ett sjukhus vill absolut använda produkten/leverantören som kommer först på sjunde plats vid utvärderingen av ekonomiskt mest fördelaktiga anbud. Det bestäms då att Regionen antar sju leverantörer i denna produktgrupp. Det aktuella sjukhuset kommer då att avropa endast från leverantör nr sju. Här sätts de grundläggande principerna för LOU ur spel.

Regionen hävdar att de offererade produkterna inte är identiska. Tittar man på kravspecifikationen så anges "standardutförande" på de flesta produktgrupperna. Här kan man tydligt se att t.ex. plattor och skruvar är väl beskrivna till storlek och design, alltså väldigt "identiska", och bör därmed kunna väljas utifrån "mest fördelaktiga, lägsta pris" och inte utifrån "professionens möte med patienten". I och med den senare formuleringen kan

ett sjukhus välja fritt från alla leverantörer/produkter utan att ta hänsyn till pris och utan att det kan ifrågasättas, vilket inte är transparent.

Regionen har inte velat ange någon avropsmodell, vare sig i förfrågningsunderlaget eller via "frågor och svar". Avrop beroende på den medicinska professionens bedömning är inte genomförbart då hantering av dessa ortopediska implantat kräver utbildning och specifik kunskap om instrumenten. Varje sjukhus utbildar sig därför enbart i en "uppsättning/leverantörs" instrument och arbetar därefter enbart med detta instrument. Någon enskild bedömning per patient sker därför inte, speciellt inte då implantaten är riktade mot trauman där operationen/behandlingen sker direkt och utan någon längre överläggning. I stället är det hela sjukhus som väljer en uppsättning eller leverantörs instrument. Det är ekonomiskt ohållbart för ett sjukhus att utbilda personal i olika instrument då detta kräver stora utbildningsinsatser för personalen.

Att inte ange hur avropen kommer att ske i förfrågningsunderlaget eller via "frågor och svar"-funktionen strider mot 5 kap. 6 § LOU såvida den upphandlande myndigheten inte använder sig av förnyad konkurrensutsättning enligt 7 § samma kapitel. Enligt direktivets artikel 33 p. 4 framgår att rangordning inte är den enda möjliga fördelningsnyckeln. Det framgår emellertid också att fördelningsnyckeln ska vara objektiv och ska anges i upphandlingsdokumentet för upphandlingen. Regionen har inte redovisat några objektiva villkor för hur avrop ska komma att ske. I stället redovisar den en subjektiv avropsmodell som inte är förenlig med artikel 33 p. 4.

Bolaget anser att svensk lag ska gälla före eventuella branschorganisationers rekommendationer, varför vid bedömningen bör bortses från vad Regionens anförut beträffande Swedish Medtechs avtalsmall.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**Sida 5
13728-14

Bolaget är av uppfattningen att Regionen valt ovan angiven avropsmodell och att inte ange antalet leverantörer som kommer att antas p.g.a. att man vill kringgå LOU. Detta genom att anta samtliga leverantörer som uppfyller kravspecifikationen och att varje sjukhus sedan kan välja den leverantör som man anser vara bäst utan att följa LOU. Detta är inte förenligt med LOU och anbudsgivare med sämre anbud kan därmed komma att antas. Bolaget kan därmed komma att lida skada.

Regionens inställning i målet

Regionen anser att Bolagets ansökan ska avslås och anför i huvudsak följande.

Regionen har varken brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i den lagen som medfört att Bolaget lidit eller kan komma att lida skada.

Ortopediska inplantat förs in i eller fästs vid kroppen t.ex. för att förstärka eller ersätta en kroppsdel. För att möjliggöra bästa möjliga konkurrens har Regionen valt att dela upp upphandlingen på 21 produktgrupper. Även om samtliga anbud som ska utvärderas ska uppfylla samtliga uppställda skalkrav är de offererade produkterna *inte* identiska. Syftet med att ingå ramavtal med minst tre leverantörer är att säkerställa att myndigheten ska kunna tillgodose varje enskild patients behov av ortopediska traumaimplantat och att patientsäkerhet uppnås. Eftersom Regionen saknat kännedom om vilka produkter som skulle komma att offereras har myndigheten inte på förhand kunnat precisera hur många ramavtalsleverantörer som krävs för att tillgodose patienternas och därmed myndighetens varierande behov av inplantat.

Vilken leverantörs produkt som kommer att avropas och användas i det enskilda fallet är enligt avropsmodellen beroende av den medicinska professionens bedömning. Vid en sådan bedömning är bl.a. skadans omfattning och art samt den enskilde patientens individuella förutsättningar avgörande för vilket ortopediskt traumaimplantat som ska väljas för att uppnå en patientsäker vård. Det är av största vikt att implantatet är anpassat till och uppfyller den enskilde patientens individuella behov. Detta innebär också att Regionen inte helt på egen hand kan formulera sitt behov av ortopediska implantat. Detta gäller även om det är hälso- och sjukvårdspersonalen och inte varje enskild patient som gör den medicinska bedömningen som ligger till grund för valet av implantat.

Av Europaparlamentets och Rådets direktiv 2014/24/EU, artikel 33 p. 4 framgår att

”Om ett ramavtal sluts med fler än en ekonomisk aktör ska det ramavtalet genomföras på ett av följande sätt:

a) Enligt villkoren i ramavtalet, utan att inleda en förnyad konkurrensutsättning, om samtliga villkor för tillhandahållandet av de berörda byggtreprenaderna, tjänsterna och varorna samt objektiva villkor för att fastställa vilken av de ekonomiska aktörer som är parter i ramavtalet som ska utföra dem anges i ramavtalet; de senare villkoren ska anges i upphandlingsdokumenten för ramavtalet.”

I artikeln uppställs således ett krav på att kontraktstilldelning utan förnyad konkurrensutsättning ska ske på objektiva grunder och att villkoren för tilldelning ska anges i upphandlingsdokumenten. Även om rangordning av leverantörerna uppfyller kraven på objektivitet är fördelning utifrån rangordning inte den enda möjliga fördelningsnyckeln, se utredningen Ds 2014:25, s. 418. Vidare förtydligas i skäl 61 i direktivet att de objektiva kriterierna för att avgöra vilken leverantör i ett ramavtal som bör utföra en viss uppgift, t.ex. tillhandahålla varor avsedda att användas av fysiska personer, får, för de ramavtal där samtliga villkor fastställs, innefatta de berörda fysiska personernas behov eller val.

Branschorganisationen Swedish Medtech har tagit fram mallar för anbuds-
inbjudan för bl.a. upphandling av ortopediska implantat. Av mallen fram-
går att en föreslagen modell för kontraktstilldelning för ramavtal med flera
leverantörer är tilldelning enligt "annan fördelningsnyckel" där medicinsk
bedömning och beprövad erfarenhet för att uppnå patientsäkerhet avgör
valet av ortopediskt implantat. Det synes således råda stor enighet i bran-
schen om att det kan vara nödvändigt att tillämpa annan fördelningsnyckel
än rangordning vid kontraktstilldelning av ortopediska implantat.

Ett ortopediskt implantat ska tillgodose behov för enskilda patienter med
individuella behov. Det är därför förenat med särskilda svårigheter och
påtagliga nackdelar att avropa ortopediska implantat utifrån en given rang-
ordning. Vad som är "det bästa anbudet" vid varje enskilt avrop är i stället
det implantat som enligt den medicinska professionens bedömning bäst
tillgodoser den enskilde patientens individuella behov. Den fördelnings-
nyckel som Regionen avser att tillämpa framgår av såväl anbudsinbjudan
som ramavtalet.

När det gäller bolagets frågor via funktionen "Frågor och svar" anser Regi-
onen att samtliga potentiella anbudsgivare fått tillgång till all väsentlig
information via leverantörsportalen. Det förhållandet att Bolaget även på
annat sätt fått svar som i allt väsentligt överensstämmer med det publice-
rade svaret innebär inte att Regionen brutit mot likabehandlingsprincipen.
Även om så vore fallet har detta inte medfört att Bolaget lidit eller kan
komma att lida skada. Bolaget har inte redogjort för eller ens påstått att det
lidit eller riskerar lida skada av att andra potentiella anbudsgivare inte fått
del av "väsentlig information".

SKÅLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE*Grundläggande bestämmelser enligt LOU*

Efter ansökan från en leverantör som anser sig ha lidit eller kunna komma att lida skada får allmän förvaltningsdomstol överpröva

1. en upphandling, och
2. giltigheten av ett avtal som har slutits mellan en upphandlande myndighet och en leverantör (16 kap. 4 § LOU).

Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit skada eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts (16 kap. 6 § LOU).

Upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iaktas (1 kap. 9 § LOU).

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrätten har att ta ställning till om Regionen i den aktuella upphandlingen, i något av de avseenden som Bolaget påstått, har brutit mot någon av de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller mot andra bestämmelser i LOU och om det därför finns grund för att ingripa mot upphandlingen. För ett ingripande krävs också att bolaget har lidit eller kan komma att lida skada till följd av bristerna i förfarandet.

Frågan om publicering av frågor i "frågor och svar"

Bolaget har gjort gällande att Regionen genom att inte publicera och besvara två av de tre frågor som Bolaget ställt i funktionen "frågor och svar" har brutit mot de grundläggande principerna om transparens och likabehandling.

Bolagets syfte med de ställda frågorna förefaller ha varit att visa att den modell för utvärdering av anbud och avrop från det kommande ramavtalet som Regionen valt i upphandlingen inte stod i överensstämmelse med de grundläggande principerna i LOU. Däremot framgår inte av frågorna att Bolaget önskade något klarläggande av oklarheter i förfrågningsunderlaget för att kunna utforma ett konkurrenskraftigt anbud. Bolaget har således genom Regionens förfaringssätt fått ta del av viss bakgrundsinformation, som övriga potentiella anbudsgivare inte haft tillgång till, rörande Regionens motiv för utformningen av upphandlingen. Oavsett om detta kan anses strida mot de grundläggande principerna om transparens och likabehandling eller inte kan det knappast ha medfört att Bolaget lidit skada eller riskerade att lida skada. Regionens agerande i detta avseende kan därmed inte ligga till grund för ett ingripande enligt 16 kap. 6 § LOU.

Frågan om antalet ramavtalsparter

Bolaget har anfört att det strider mot principen om transparens att inte i förfrågningsunderlaget ange hur många anbud som kommer att antas inom varje produktområde.

Enligt 5 kap. 5 § LOU skall om ett ramavtal ingås med flera leverantörer, dessa vara minst tre, om det finns ett tillräckligt antal godtagbara anbud som uppfyller de tilldelningskriterier som angetts i förfrågningsunderlaget.

Den aktuella bestämmelsen reglerar således hur många leverantörer som ett ramavtal minst ska omfatta under förutsättning att så många anbud uppfyll-

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORGS LÄN****DOM**Sida 10
13728-14

ler kvalificeringskraven. Däremot saknas reglering av det maximala antalet leverantörer som ett ramavtal kan omfatta.

Regionen har angett att det inte på förhand gått att precisera hur många ramavtalsleverantörer det krävs inom en produktgrupp för att tillgodose patienternas och därmed myndighetens varierande behov av implantat. Den uppgivna anledningen är att Regionen saknat kännedom om vilka produkter som skulle komma att offereras och att de offererade produkterna inte är identiska. Eftersom lägsta pris utgör grunden för utvärdering av anbud som uppfyller de obligatoriska kraven anser Regionen att det kan krävas att olika antal anbud antas inom produktgrupperna för att de skilda varianter av implantat och instrument som patienter kan ha behov av ska finnas tillgängliga.

Förvaltningsrätten konstaterar att förfrågningsunderlaget i det aktuella avseendet inte bryter mot någon uttrycklig regel i LOU. Det får också anses klart framgå av punkten 5.2 i anbudsinvitan att det inte på förhand hade fastställts att något maximalt antal leverantörer som skulle komma att antas i respektive produktgrupp. Anbudsgivare har således haft möjlighet att utforma sina anbud med hänsyn till den osäkerhet som detta innebar, alternativt att avstå från att lämna anbud. I den bemärkelsen kan inte Regionens anbudsinvitan anses ha brustit i transparens. Den omständigheten att det maximala antalet kontrakt, som Regionen avsåg att ingå i respektive produktgrupp inte framgår av förfrågningsunderlaget, utgör därför inte någon grund för ingripande med stöd av 16 kap. 6 § LOU.

Förvaltningsrätten antecknar i detta sammanhang att upphandlingsrätten i första hand syftar till att upprätthålla en effektiv konkurrens och förhindra att vissa leverantörer på ett otillbörligt sätt gynnas eller missgynnas. Däremot är syftet med regelverket inte att garantera att de kontrakt som leveran-

törer ingår i offentliga upphandlingar ska medföra för leverantören godtagbara intäkter.

Avropsmodellen

I 5 kap. 6 § LOU första stycket anges att om ramavtal ingåtts med flera leverantörer får tilldelning av kontrakt som grundar sig på ramavtalet ske genom tillämpning av villkoren i ramavtalet utan förnyad inbjudan att lämna anbud.

Förvaltningsrätten konstaterar att det i anbudsinbjudan, punkten 5.2, och i upphandlingens ramavtalsmall punkten 4 anges att "avrop kommer att ske beroende på den medicinska professionens bedömning vid mötet med patient". Den fördelningsnyckel för avrop som Regionen avser att tillämpa är således angiven i förfrågningsunderlaget och i det dokument som representerar det kommande ramavtalet. Den modell för avrop som anges i anbuds-inbjudan strider således inte mot 5 kap. 6 § första stycket LOU.

I paragrafens andra stycke anges att kontrakt ska tilldelas den leverantör som har lämnat det bästa anbudet på grundval av de villkor som angetts i ramavtalet.

I motsvarande artikel i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG – artikel 32 p. 4 andra stycket – anges att "tilldelning av kontrakt som grundar sig på ett ramavtal som ingåtts med flera ekonomiska aktörer kan ske antingen

- genom tillämpning av villkoren i ramavtalet utan förnyad inbjudan att lämna anbud, eller
- om inte alla villkor är fastställda, efter det att parterna blivit föremål för förnyad inbjudan att lämna anbud /.../"

I 5 kap. 6 § andra stycket LOU har således införts ett krav om att kontrakt vid avrop ska tilldelas den leverantör som har lämnat "det bästa" anbudet. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i direktivet.

I förarbetena till bestämmelsen, prop. 2006/07:128 s. 337-338, har regeringen emellertid beträffande det tillagda kravet på förfarandet vid avrop uttalat bl.a. följande. Det avgörande ska vara att den upphandlande myndigheten i det enskilda fallet väljer den leverantör som lämnat det bästa anbudet. Detta resultat kan i många fall uppnås genom någon form av rangordning. I det fall detta inte är möjligt eller är förenat med påtagliga nackdelar bör eftersträvas en annan ordning som tillgodoser kravet på öppenhet och likabehandling. Det kravet kan tillgodoses t.ex. genom att de leverantörer som ingått ramavtalet i enlighet med avtalet fortlöpande tillhandahåller tillräckliga uppgifter om sortiment, priser, leveransvillkor m.m. på ett sådant sätt att den upphandlande myndigheten vid varje tillfälle har möjlighet att välja den leverantör som bäst kan tillgodose myndighetens behov.

Mot bakgrund av vad lagstiftaren angett i förarbetena får begreppet "det bästa anbudet" tolkas på så sätt, att det inte nödvändigtvis behöver avse det anbud som rangordnats som första anbud när upphandlingen av ramavtalet genomfördes. Det bästa anbudet vid avropstillfället kan i stället vara knutet till den leverantör som bäst kan tillgodose den upphandlande myndighetens behov i det enskilda fallet. Den upphandlande myndigheten har således en avsevärd frihet att utforma fördelningsnyckeln för avrop så att de produkter eller tjänster som avropas också på bästa sätt tillgodoser det avsedda behovet. Det väsentliga är att förfaringssättet vid avrop klart framgår av det förfrågningsunderlag som legat till grund för upphandlingen.

Ovan redovisade synsätt överensstämmer också med nu gällande EU-rätt. I Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU, anges i 33 artikeln p. 4 följande.

Om ett ramavtal sluts med fler än en ekonomisk aktör ska det ramavtalet genomföras på ett av följande sätt:

a) Enligt villkoren i ramavtalet, utan att inleda en förnyad konkurrensutsättning, om samtliga villkor för tillhandahållandet av de berörda byggtreprenaderna, tjänsterna och varorna samt objektiva villkor för att fastställa vilken av de ekonomiska aktörer som är parter i ramavtalet som ska utföra dem anges i ramavtalet; de senare villkoren ska anges i upphandlingsdokumenten för ramavtalet.

I direktivets skäl 61 utvecklas vad som avses med objektiva villkor enligt nedan.

De objektiva kriterierna för att avgöra vilken av de ekonomiska aktörer som är parter i ramavtalet som bör utföra en viss uppgift, t.ex. tillhandahålla varor eller tjänster avsedda att användas av fysiska personer, får, för de ramavtal där samtliga villkor fastställs, innefatta de berörda fysiska personernas behov eller val.

Begreppet objektiva villkor kan enligt direktivet alltså innefatta en avropsmodell där fysiska personers val eller behov är avgörande för vilken tjänst eller produkt som ska avropas. Den i målet aktuella avropsmodellen kan därmed inte anses på det sätt som Bolaget gör gällande stå i motsatsställning till artikel 33 punkt 4 i direktivet. Direktivet 2014/24/EU är ännu inte införlivat i svensk lagstiftning, vilket enligt artikel 90 ska ske senast den 18 april 2016. Direktivet är således inte direkt tillämpligt i målet.

Som framgått ovan är fördelningsnyckeln för avrop, dvs. den medicinska professionens bedömning, klart angiven i förfrågningsunderlaget. Avropsmodellen kan därmed inte i det avseende anses strida mot principen om transparens. En annan sak är att avropsmodellen kan medföra svårigheter för potentiella anbudsgivare att på förhand få en uppfattning om vilka intäkter ett kontrakt skulle medföra för företaget.

När det gäller upphandling av medicinska produkter är emellertid enligt förvaltningsrättens mening en rimlig utgångspunkt att den produkt som ska upphandlas så väl som möjligt ska tillgodose den aktuella patientens behov. Det är också en given utgångspunkt att det är den medicinska professionen som i det enskilda fallet bäst kan avgöra vilken produkt som patienten behöver. För att patientens behov, och därmed även Regionens, i detta avseende ska kunna tillgodoses måste den fördelningsnyckel som reglerar hur avrop från ramavtalet ska göras utformas därefter. Förvaltningsrätten kan inte finna annat än att den avropsmodell som framgår av förfrågningsunderlaget är befogad för att patienternas behov av ortopediska implantat ska kunna tillgodoses på bästa sätt från medicinsk synpunkt.

Sammanfattande bedömning

Vad som framkommit i målet visar inte att Regionen på det sätt som Bolaget gjort gällande i upphandlingen brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller mot någon annan bestämmelse i den lagen. Skäl för ingripande enligt 16 kap. 6 § samma lag föreligger därmed inte. Bolagets ansökan ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1 B LOU)

Peter Kockum

Rådman

Föredragande jurist i målet har varit Per Olofsson.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg. Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fördras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer

till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitat ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill stycka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.